

EURÓPAI JOG

Második évfolyam 5. szám – 2002. szeptember

Az Európai Jogakadémia folyóirata

A szerkesztőbizottság elnöke: Dr. Németh János

Főszerkesztő: Dr. Kecskés László • Szerkesztők: Dr. Lomnici Zoltán, Dr. Osztovits András

hvgorac

Tartalom

Prof. Dr. Vékás Lajos: Az európai közösségi magánjog sajátos alanyáról:
a „fogyasztó” fogalmáról / 3

Európai Jogi Fórum

Dr. Karsai Krisztina: Mozaikkép a közösségi pénzügyi érdekek
büntetőjogi védelméről / 14

Dr. Jeney Petra: Az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárással
kapcsolatos joggyakorlatának változása / 23

Jogharmonizáció

Dr. Verebics János: Elektronikus gazdasági kapcsolatok – magyar
jogharmonizáció / 31

Válogatás az EK Bíróság döntéseiből

Dr. Nemessányi Zoltán: A Nordsee ügy, avagy mikor kérhet választottbíró
előzetes határozatot az Európai Bíróságtól? / 36

Aktuális

Dr. Soós Tamás: Spanyol elnökség az Európai Unióban – magyar
szemmel / 38

Dr. Gerzsenyi Gabriella: EU Hírek / 41

Sommaire

M. Prof. Dr. Lajos Vékás: Sur le sujet spécifique du droit civil communautaire
européen: sur la notion de « consommateur » / 3

Forum Juridique Européen

Mme. Krisztina Karsai: Mosaïque sur la protection pénale des intérêts
financiers communautaires / 14

Mme. Dr. Petra Jeney: Le changement de jurisprudence du Tribunal Européen
par rapport à la procédure préjudicielle / 23

Harmonisation juridique

M. Dr. János Verebics: Relations économiques électroniques – harmonisations
juridiques hongroises / 31

Sélection sur les décisions de Tribunal de l'Union Européenne

M. Dr. Zoltán Nemessányi: L'affaire Nordsee, quand l'arbitrage peut-il
demander une décision préjudicielle de la part
du Tribunal Européen ? / 36

Actualités

M. Dr. Tamás Soós: Présidence espagnole dans l'Union Européenne – avec les
yeux hongrois / 38

M. Dr. Gabriella Gerzsenyi: Les nouvelles de l'UE / 41

Contents

Prof. Dr. Lajos Vékás: On the special subject of European community civil law:
on concept of „consumer” / 3

European Legal Forum

Dr. Krisztina Karsai: Overview on the protection of community financial
interests with the means of criminal law / 14

Dr. Petra Jeney: Changes of jurisdiction of European Court of Justice
concerning the preliminary ruling procedure / 23

Legal Approximation

Dr. János Verebics: Electronic economic connections – Hungarian legal
harmonisation / 31

Selection from the decisions of the EC Court

Dr. Zoltán Nemessányi: „The Nordsee-case, or when is the arbitration permitted
to ask for preliminary ruling from the European Court of Justice?” / 36

Actual

Dr. Tamás Soós: Spanish presidency in the European Union – from Hungarian
point of view / 38

Dr. Gabriella Gerzsenyi: EU News / 41

Inhaltsverzeichnis

Prof. Dr. Lajos Vékás: Über das spezifische Subjekt des europäischen
Gemeinschaftsprivatrechts, d.h. über den Begriff „Verbraucher” / 3

Europäisches Rechtsforum

Dr. Krisztina Karsai: Mosaik über den strafrechtlichen Schutz der
Finanzinteressen der Gemeinschaft / 14

Dr. Petra Jeney: Änderung der Rechtspraxis des Europäischen Gerichtshofes
im Zusammenhang mit dem präliminären Entscheidungsprozess / 23

Rechtsharmonisierung

Dr. János Verebics: Elektronische Wirtschaftsbeziehungen –
Rechtsharmonisierung in Ungarn / 31

Auswahl von den Urteilen des Europäischen Gerichtshofs

Dr. Zoltán Nemessányi: Die Nordsee-Angelegenheit: In welchem Fall kann das
Schiedsgericht den Europäischen Gerichtshof um einen vorläufigen Beschluss
bitten? / 36

Aktuelles

Dr. Tamás Soós: Aus dem Blickwinkel Ungarns – Vorsitz Spaniens in der
Europäischen Union / 38

Dr. Gabriella Gerzsenyi: Nachrichten aus der EU / 41

EURÓPAI JOG Az Európai Jogakadémia folyóirata

A szerkesztőbizottság elnöke: Dr. Németh János

A szerkesztőbizottság tagjai:

Dr. Bándi Gyula, Dr. Békés Imre, Dr. Czucz Ottó, Dr. Ficzer Lajos, Dr. Forgács Imre, Dr. Földes Gábor, Dr. Harmath Attila,
Dr. Horváth Jenő, Dr. Kende Tamás, Dr. Németh Anita, Dr. Paczolay Péter, Dr. Polt Péter, Dr. Sárközy Tamás, Dr. Solt Pál, Dr. Várkonyi Vera
Főszerkesztő: Dr. Kecskés László • Szerkesztők: Dr. Lomnici Zoltán, Dr. Osztovits András

Kiadja a HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. 1137 Budapest, Radnóti M. u. 2.

Telefon: 340-2304, 340-2305 • Fax: 349-7600 • E-mail: hvgorac@hvgorac.hu • Internet: http://www.hvgorac.hu

Felelős kiadó: a Kft. ügyvezetője.

Felelős szerkesztő: Dr. Fekete Réka • Műszaki szerkesztő: Harkai Éva • Olvasószerkesztő: P. Berka Antónia

Nyomás: Regisztrar Nyomda • Felelős vezető: Nagy Béla

HU ISSN 1587-2769

A szerkesztőség címe:

1137 Budapest, Radnóti Miklós utca 2. Telefon: 340-2304, 340-2305 • Fax: 349-7600

Előfizethető a HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft.-nél • Előfizetési díj egy évre: 5400 Ft + áfa • 1 szám ára: 900 Ft + áfa

Megjelenik kéthavonta.

~ ~ ~ ~ ~
EURÓPAI JOGI FÓRUM
~ ~ ~ ~ ~

Mozaiikkép a közösségi pénzügyi érdekek büntetőjogi védelméről

I. Bevezetés

Ténykérdés ma már, hogy az Európai Közösség (Unió) önálló költségvetése¹ önmagában is célpontja bizonyos pénzügyi/gazdasági jellegű kriminális magatartásoknak. Az ezzel kapcsolatos bűnözés teljes volumenéről legfeljebb csak becslésekbe lehet bocsátkozni, tekintettel a nagyfokú látenciára, azonban néhány számadat megkönnyítheti legalább a visszaélések nagyságrendjének érzékelését. 2000-ben a hagyományosnak tekintett saját bevétel (importvámok stb.) 15,2 milliárd euró volt, amelyből 3,5%-nyi (534,5 millió euró) kár érte a közösségi költségvetést. A károkat tipikusan a különböző jogosulatlan vámkedvezmények és mentesítések igénybevétele okozta (pl. olyan eredet-megjelölés alkalmazása, amely tagállami származást vagy más olyan államot jelöl, amely vámkedvezményre jogosító szerződésben áll az Európai Unióval, mint hazánk is), azaz a költségvetés ekkora összegű bevételtől esett el. A kiadási oldalon a strukturális alapoknál (ezek teljes költségvetése 2000-ben 25,5 milliárd euró) 114,2 millió euró, azaz 0,45%-nyi, míg az Európai Mezőgazdasági Garancia- és Orientációs Alap Garancia Részlegéből 474,5 millió euró került (1,17%-a a 40,4 milliárd eurós részköltségvetésnek) csalás vagy más szabálytalanság következtében kifizetésre. A közvetlen kiadásoknál pedig 2000-ben 1,33%-ot, 170 millió eurót folyósítottak arra nem jogosultnak.² Ha csak ezeket a felfedezett eseteket és azok összecsúszását vesszük alapul, akkor is látható, hogy mennyi pénz elfolyik szürke vagy fekete csatornába³.

A Közösség pénzügyi érdekei a közösségi költségvetés, illetve tágabban a Közösség (Unió) pénzeszközeinek tisztaságát, funkcionálását, megbízhatóságát jelentenek, azonban a pontos és jogilag szükséges fogalom tisztázására nemigen törekszik senki. Annyi bizonyos, hogy minden olyan jogellenes magatartás ide tartozik, amely a teljes költségvetés vagy a Közösség kezelésében levő egyes pénzalapok „sérelmére” elkövetett csalásnak⁴ tekinthető. Ilyen lehet például mindennemű „áfa”-csalás, vámvisszaélés, jogosulatlan támogatás-igénylés, de tágabb értelemben akár a korrupciós cselekmények és a fentiek elérésére szolgáló okirat hamisítások is. Az Európai Közösségek (majd Unió) költségvetésének végrehajtása, illetőleg pénzeszközeinek kezelése jórészt a tagállami adminisztratív mechaniz-

musokon keresztül történik és a tapasztalatok azt mutatják, hogy a tagállami közvetítés, a többszöri áttételezés miatt is, könnyebben teret enged a csalárd magatartásoknak, a veszteségeknek.

II. Stádiumok a pénzügyi érdekek védelmének kiépítésében

A pénzügyi érdekek fokozottabb védelme, illetőleg a csalások elleni együttes fellépés kialakítása több stádiumon esett át. A közösségi költségvetés átalakításával (1970) és a közös agrárpolitika megalapozásával ('70-es évek végéig) olyan pénzügyi források nyíltak meg a gazdaság egyes szereplői előtt, amelyek korábban nem léteztek és amelyek természetükből adódóan visszaélésekre is alkalmat teremtettek. 1976-ban már megszületett egy egyezmény tervezet, amely a pénzügyi érdekek védelmére közös büntetőjogi szabályokat irányzott volna elő, azonban ezt a tervezetet nem fogadták el a tagállamok. A pénzügyi érdekek védelmét először – *Ligeti* találó elnevezésében⁵ – *szektorális irányelvekkel* próbálták meg biztosítani, azonban a szektorhoz kötöttség, egységes szabályozás hiányában, a Bizottság ellenőrzési jogosítványainak eltérőségéhez, míg a közvetett hatály országokként különböző védelemhez vezetett.

A Bizottság jogosult és köteles a közösségi jog végrehajtásának ellenőrzésére, ide tartozik a Római Szerződés 274. cikke⁶ alapján a költségvetés végrehajtása is. Az ezzel kapcsolatos ellenőrzési jogosítványokat a tagállamokkal, illetőleg a piaci résztvevőkkel szemben a Bizottság erre a célra létrehozott egysége gyakorolja. A „csalások elleni koordinációs egységet”, az UCLAF-ot (franciából: Unité de Coordination de la Lutte Anti-Fraude) 1988-ban hozták létre, majd 1995-ben a mezőgazdasági, illetőleg a vámügyi szektorokra is kiterjesztették a jogosítványait.

A Római Szerződés 10. cikke (régi 5. cikk) előírja a tagállamok számára, hogy minden megfelelő általános és egyedi intézkedést hozzanak meg annak érdekében, hogy biztosítsák a szerződésből fakadó vagy a közösségi szervek intézkedéseiből adódó kötelezettségeik teljesítését. A *közösségi hűség* vagy *asszimilációs alapelv* alapján a kötelezettségeik teljesítésére a tagállamok megválaszthatják azokat az intézkedéseket, amelyeket a legmegfelelőbbnek tartanak, akár büntetőjogi eszközöket is igénybe vehetnek. Az Európai Bíróság pedig az 1989. szeptember 21-én kihirdetett, ún. görög kuko-